

7.G

Válka trvá / Cirkulární Vídeň / Ochranářkou v Keni / Ayahuasca / Vrcholoví
predátoři / Džbán / Sládkovičovská duna / Sky Bridge / Déšť na povel /
Jiří Labuda / Natalie Prokopčuk / Jiří Hájíček / Sjarhej Smatryčenka

Válka je tu s námi

Proč náš mozek ignoruje klimatickou změnu?

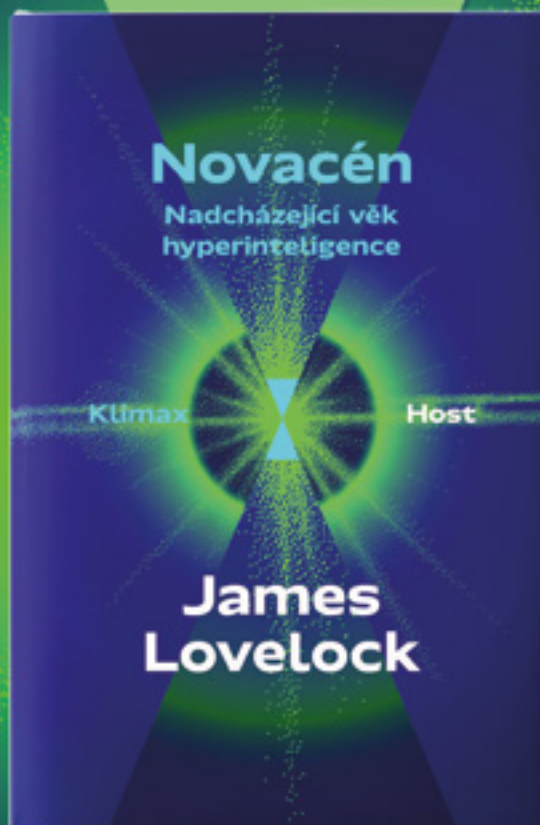
Zachránit planetu?
Nejdříve je potřeba prozkoumat
klima naší mysli.

HOST

Edice
Klimax

Technologická vize budoucnosti od autora teorie Gaia

Nejvlivnější planetární
faktor je dnes lidská činnost.
Tato éra ale končí.

hostbrno.cz

4| Svě psy neopustím!

Foto: archiv F.

54| Evropa Bělorusko naprosto zazdila

Foto: Karolína Poláčková.

obsah

TÉMA

- 4| Kristýna Čermáková
Svě psy neopustím!
Sto dní mezi minami, bombami a ruinami přežívají nejen lidé, ale i zvířata.
- 8| Karolína Kupková
Environmentální organizace pro Ukrajinu
České ekologické hnutí volí různé strategie boje proti fosilnímu Rusku.
- 10| František Jelínek
Pomalé ubírání ruského plynu
Evropa je na ruském zemním plynu stále závislá.
- 12| Anketa
Na nějakou dobu se v lidech projevílo to nejlepší
Šest zkušeností s pomocí válečným uprchlíkům a uprchlicím.
- 15| Rozhovor s Natalií Prokopčuk
Ukrajínští zemědělci pečují o půdu a lidi válce navzdory
S expertkou na ukrajinské zemědělství o jeho současnosti i minulosti.
- REPORTÁŽ**
- 20| Žaneta Gregorová
Sen o cirkulární ekonomice žije ve Vídni
Vídeňská re-use centra dokazují, že to jde.
- SERIÁLY**
- 26| Zuzana Mukumayi Filipová
Chránit přírodu v Keni
Markéta Antonínová vede Přátele lesa Arabuko-Sokoke.
- 29| Andrea Takácsová, Oliver Brunner
Sládkovičovská duna potřebuje kozy aj dobrovolníky
Jak chránit písečnou dunu na Slovensku?
- DROBNOHLED**
- 31| Rozhovor s Jiřím Labudou
Rys je taková zdravotní policie lesa
Co všechno obnáší monitoring rysů?

- 35| Karolína Kupková, Kristýna Čermáková
Džbán plný problémů
Okolí přírodního koupaliště Džbán hrozí zástavba.
- 38| Lenka Kissová
Záleží na přítomnosti vrcholových predátorů?
K zodpovězení této otázky nabízíme tři pohledy vědy.
- 42| Rozhovor s Miroslavem Horákem
Terapie tradiční amazonskou medicínou v Česku nefunguje
S antropologem o nástrahách léčby ayahuasca.
- 47| Mojmír Vlašín
RozežraMost aneb Chyba lávky
Není lepší prohlédnout si přírodu zblízka než ze Sky Bridge?
- KULTURNÍ ZAHRADE**
- 48| Rozhovor s Jiřím Hájíčkem
Temelín už ve mně nevzbuzuje emoce
S uznávaným spisovatelem o venkově, vltavínech i haiku.
- 50| Kristýna Kousalíková
Děšť na povl
Narušíme přírodní rovnováhu i snahou o kontrolu počasí?

- 52| Adéla Fischerová
Co cítí naše jídlo?
Kniha *Zořata nejsou bez citu* je emocionální horskou dráhou.
- 53| Marek Soška
Berkasovo: tak daleko, tak blízko
Dominik Obruča připomíná sílu dobrovolnictví na balkánské trase.

- ROZHOVOR**
- 54| Rozhovor se Sjarhejem Smatryčenkou
Evropa Bělorusko naprosto zazdila
S překladatelem a ambasadorem o těžkém údělu Běloruska i běloruštiny.

editorial

Vážená čtenářko, vážený čtenáři,

největší válka v Evropě za posledních pětasedmdesát let ještě bohužel neskončila a její konec nikdo nedohlédne. Jak jsem sliboval minule, věnujeme se jí z různých stran i nadále. Kristýna Čermáková připomíná válečné utrpení zvířat, ať už těch domácích, divokých, nebo žijících v zoo. Díky Karolíně Kupkové přibližujeme, jak na novou situaci zareagovaly české environmentální organizace. František Jelínek sleduje posuny na energetické frontě. Natalie Prokopčuk shrnuje těžkou situaci ukrajinského zemědělství, včetně toho ekologického. Ptáme se též lidí z neziskovek, kteří v první linii pomáhali válečným uprchlíkům. Tragický běloruský kontext pak vysvětluje Sjarhej Smatryčenko.

Pokud jste již válkou a jejími souvislostmi přesyceni, můžete se začít do rozhovorů se spisovatelem Jiřím Hájíčkem (venkov), s antropologem Miroslavem Horákem (ayahuasca) nebo s ochranářem Jiřím Labudou (rysi). Čerstvý držitel Ceny Josefa Vavrouška Mojmír Vlašín se zamýšlí nad nově otevřenou maxilávkou Sky Bridge, výzkumnice Lenka Kissová hodnotí roli vrcholových predátorů, Žaneta Gregorová vás zavede do vídeňských re-use center.

Závěrem si dovoluji upozornit na dvě redakční novinky: na našem webu si nově můžete koupit jednotlivé články, třeba i ty z prvního ročníku Generace. A pokud ještě nemáte knihu rozhovorů *Předit dětem, co je k životu*, najdete ji i v distribuční síti nakladatelství Aleš Čeněk. Děkuji vám za čtenářskou důvěru, bez ní totiž Sedmá generace nepřežije.

Mírné i mírové léto přeje

Vit Koc

PŘIPRAVUJEME: rustikalismus • esoterika • SUV ve městě • IKEA • Liga lesní moudrosti • Novacén • a další čtení pro současnou i příští generaci

Název čísla **Слава Україні!** (7.G 2/2022)

No, banderovské zvolání „Слава Україні!“ asi není nejšťastnější... *Tomáš Bašta, Česká Kamenice*

Pozdrav vznikl během války o ukrajinskou nezávislost v letech 1917–1921 a v současnosti představuje všeobecný symbol odporu proti ruské agresi. Bandera ani banderovci na něj neměli ani nemají patent, jakkoli by si to sovětský i dnešní ruský režim přály. *Vít Kouřil, šéfredaktor Sedmé generace*

Naprostý souhlas. Význam, který tento pozdrav/heslo od událostí let 2013/14 až po letošní brutální agresi Ruska získal, je naprosto nesporný a očividný, je to výraz vzdoru a nepoddajnosti Ukrajiny, která bojuje za samotné zachování své existence jakožto státu i národa. *Pavel Košťál, Brno*

Ivana Míšková — Módní průmysl ve stínu války (7.G 2/2022)

Za zmínku stojí i to, že hodně známých fast fashion značek mělo výrobu zrovna na Ukrajině. Ukrajinské švadleny dostávaly plat o málo větší než v Bangladéši, a přitom se cedule mohla pyšnit nápisem „Made in Europe“. *Nastassia Dodu, Brno*

Dorota Osvaldová

— Běž domů, plyne (7.G 2/2022)

Je správné, že redakce vytvořila prostor i pro články o invazi ruské armády do Ukrajiny 24. února 2022 a o jejích dopadech. A to nejen ekologických. Rusko totiž pohrdá základní dohodou světového společenství, že státy nelze likvidovat válečným tažením. Nepřípustný je i ruský terorismus a banditismus, tj. ničení čehokoli ukrajinského, včetně její přírody a krajiny, zabíjení všeho živého, unášení lidí do Ruska, krádeže obilí určeného na vývoz a podobně. Již před válkou bylo jasné, že závislost Evropy na ruských fosilních zdrojích je riziková. I těch jaderných pro naše „jaderky“. Evropská unie chce do konce roku zastavit dovoz dvou třetin ruské ropy a do konce příštího roku i ropovody. Ale chybějí plány, jak se zbavit závislosti na dovozu ruského zemního plynu. Ukrajina sice v soutěži Eurovision zvítězila s písní *Stefania*,

ale to nestačí. Potřebuje rychle „odstříhnout“ Evropu od všeho ruského, posílat těžké zbraně a mít k nám otevřené dveře. *Miroslav Patrik, Brno*

Marek Soška — Kokořinsko: poklidné soužití s vlky? (7.G 2/2022)

Trapné srovnání dvou vlčích oblastí o téměř totožné rozloze, jen s malým rozdílem v počtu smeček a jejich členů. CHKO Kokořinsko: jedna smečka o 4–6 jedincích, rozloha 410 kilometrů čtverečních. CHKO Broumovsko: tři smečky s přibližně 14 jedinci, rozloha 430 kilometrů čtverečních. Jednoduché počty pomocí natvrdlých dat. A je potřeba ještě

připočíst „ráz krajiny“. *Jaroslav Havel*
Když vám to srovnání přijde trapné, pojďme se podívat na váš argument do hloubky: Kokořinsko — snad jediná opravdu vnitrozemská smečka pohybující se pouze na území České republiky, alespoň podle dat z monitoringu. Broumovsko — tři smečky pohybující se všechny na hranicích s Polskem, a tudíž využívající i polské území. Rozloha pouze CHKO Broumovsko je v tomto případě irelevantní pro srovnávání. *Anna Řezníčková, reznickovaanna@seznam.cz*

Byliny umí velmi pomoci, ale nejsou všespásné (7.G 6/2020)

Skvelý a motivačný článok. *T. Rajnic*

Vzkazy redakce

Vzhledem ke zvyšujícím se cenám papíru budeme v tomto roce vycházet v rozsahu 68 stran. Více textů budeme publikovat na našich webových stránkách. Zhruba deset textů z každého čísla také namlouváme do audioverzí, všechny je najdete na stránce sedmagenerace.cz/podcast. Děkujeme za čtenářskou i posluchačskou důvěru. *Redakce 7.G*

S radostí oznamujeme, že dlouholetý redakční radní i přispěvatel Sedmé generace Mojmir Vlašín obdržel Cenu Josefa Vavrouška za dlouhodobý přínos ochraně přírody. Redakce Mojmirovi mocně gratuluje a děkuje za veškerou nezištnou pomoc!

Psát nám můžete na sgenerace@hnutiduha.cz, pod články na webu, na naše sociální sítě nebo na adresu Hnutí DUHA — Sedmá generace, Údolní 33, 602 00 Brno. Děkujeme.

Bolsonaro zhoubou pro Amazonii

Amazonský prales se v dubnu zmenšil o rekordních 1012,5 kilometru čtverečního. Odlesněná plocha se ve srovnání s dosavadním rekordem z loňského dubna téměř zdvojnásobila. Nebývale vysoká byla i čísla z předchozích měsíců tohoto roku, a to i přesto, že jsou podmínky pro těžbu v období dešťů obzvláště nevhodné. Celkově byly letos v Amazonii vymýceny lesy na ploše 1954 kilometrů čtverečních, což oproti loňsku představuje nárůst o 69 procent. Rychlost deforestace pralesa prudce vzrostla po nástupu prezidenta Jaira Bolsonara v roce 2019, který silně oslabil ochranu životního prostředí. Rozšířením zemědělství a těžby chce prý v regionu snížit chudobu.

Foto: archiv F.

V březnu hořelo Česko nejvíc v historii

Letošní březen se zapsal do české historie jako měsíc, kdy v přírodě nejvíc hořelo. Hasiči vyjízďeli k více než 2200 požárům, přičemž tomuto počtu se podle nich zdaleka nevyrovnají ani čísla z horkých letních měsíců. V průměru vznikne během března přibližně 300 požárů, pouze v roce 2017 jich bylo výjimečných 750. Druhým nejhorším měsícem v dějinách zůstává duben 2020 s 1600 zaznamenanými požáry. Nejčastějšími příčinami jsou neopatrnost a nedbalost lidí při pálení porostů v kombinaci s velmi suchým počasím.

Další Putinovy oběti

Na černomořském pobřeží zaznamenávají výzkumníci od konce února (tedy přibližně od začátku války v Ukrajině) nezvyklé množství mrtvých kytovců. V Turecku jde především o delfíny obecné, v Bulharsku jsou to spíše sviňuchy obecné. Podle ředitele turecké nadace pro mořský výzkum i podle dalších odborníků je pravděpodobným viníkem právě válka.

Hluk válečných lodí a častější používání sonarů totiž vážně narušují komunikaci i orientaci kytovců a způsobují jim takzvané akustické trauma. Příčinou smrti některých uhynulých jedinců bylo zamotání do rybářských sítí, jiní se na mělčinu dostali z jiných nevysvětlitelných důvodů. Obvykle se přitom drží daleko od pobřeží.

České životní prostředí na chvostu Evropské unie

Podle výsledků analýzy Indexu prosperity Česka, který je společným projektem České spořitelny a iniciativy Evropa v datech, je životní prostředí České republiky páté nejhorší v Evropské unii. Na jeho ochranu přitom vydáváme z unijních zemí třetí nejvyšší podíl hrubého domácího produktu. Analýza hodnotila stav životního prostředí podle čtrnácti indikátorů. Česká republika zaostává například v omezování produkce skleníkových plynů, má nejvyšší procento půdy postižené suchem a vysoké emise z vytápění domácností. Hůře je na tom pouze Irsko, Řecko, Lucembursko a Kypr. Vedou naopak Švédsko, Portugalsko a Francie.

(Téměř) ne ropě z Ruska

Evropská unie se shodla na částečném embargu na ruskou ropu. Jeho cílem je zvýšit tlak na Rusko a přinutit ho, aby ukončilo válku. Embargo se zatím týká jen dovozu po moři v tankerech, ropovody budou mít časově omezenou výjimku. Německo a Polsko se zavázaly, že do konce prosince zastaví i svůj odběr z ropovodu Družba. Ruská ropa tak bude od začátku roku 2023 proudit jen do Maďarska, na Slovensko a do České republiky. Podle předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyen se ke konci letošního roku zastaví přibližně devadesát procent dovozu ropy z Ruska do Evropské unie.

Peruánský zemědělec vs. RWE

Peruánský zemědělec a turistický průvodce Saúl Luciano Lliuya žaluje německou energetickou společnost RWE kvůli jejímu podílu na globálním oteplování. Oteplování totiž způsobuje tání ledovců a může podle něj ohrozit záplavami oblast, ve které Lliuya žije. Žalobce se obává, že se bude opakovat situace z roku 1941, kdy se místní ledovcové jezero Palcacocha vylilo z břehů a zaplavilo celé okolí. Nešťěstí si tehdy vyžádalo dva tisíce až pět tisíc obětí (zdroje se na jejich počtu neshodují). Regionální soud v německém městě Hamm, ke kterému se Lliuya odvolal, vyslal do peruánských And své zástupce a klimatické experty, aby stížnost posoudili. Soud nižší instance v Essenu žalobu zamítl.

Připravila Adéla Fischerová. Kontakt: adelafisch@seznam.cz.

Své psy neopustím!

Sto dní trvá válka v Ukrajině. Největší obětí jsou ti nevinní. Ti, kteří válce nerozumějí a nechápou, proč by měli utíkat z jedné země do druhé, do prostředí, které je jim cizí. Malé děti sice ještě světu kolikrát nerozumějí, ale mohou se opřít o své rodiče, jimž slepě věří a které následují do bezpečí, patří-li k těm šťastnějším. Sto dní mezi minami, bombami, výstřely a ruinami přežívají nejen lidé, nejen děti, ale i zvířata. A ta mnohdy nemají koho následovat a o koho se v nouzi opřít. Nebo snad ano?

KRISTÝNA ČERMÁKOVÁ